1 Espais vectorials

1.1 Definició

Definició. Sigui K un cos commutatiu. Un *espai vectorial* E *sobre* K, o K-*espai vectorial* (en endavant "K-e.v."), és un conjunt no buit E amb

- a) una operació interna "+" que anomenem suma, amb la qual (E, +) és un grup commutatiu (anomenem $\vec{0}$ l'element neutre, i donat $u \in E$ anomenem -u l'oposat de u, això és, $u + (-u) = \vec{0}$),
- b) una operació externa "·" que anomenem producte per escalars de K que compleix
  - $a \cdot (u + v) = a \cdot u + a \cdot v \quad \forall a \in K, \forall u, v \in E$
  - $(a+b) \cdot u = a \cdot u + b \cdot u \quad \forall a, b \in K, \forall u \in E$
  - $(ab) \cdot u = a \cdot (b \cdot u) \quad \forall a, b \in K, \forall u \in E$
  - $1 \cdot u = u \quad \forall u \in E$, on 1 és la unitat de K.

Els elements de E s'anomenen vectors, i els de K, escalars. Notarem u+(-v) com u-v i en endavant prescindirem del punt "·" en escriure una operació externa, això és, $au=a\cdot u$. De la definició es desprenen unes propietats elementals:

- $0v = \vec{0}$, ja que $0v = (0+0)v = 0v + 0v \Rightarrow 0v = \vec{0}$ sumant -0v als dos membres.
- $a\vec{0} = \vec{0}$, ja que $a\vec{0} = a(\vec{0} + \vec{0}) = a\vec{0} + a\vec{0} \Rightarrow a\vec{0} = \vec{0}$ sumant $-a\vec{0}$ als dos membres.
- $av = \vec{0} \Rightarrow a = 0$ o $v = \vec{0}$, doncs si $a \neq 0$ existeix a^{-1} i $v = a^{-1}av = a^{-1}\vec{0} = \vec{0}$.
- (-1)v = -v, ja que $v + (-1)v = 1v + (-1)v = (1 + (-1))v = 0v = \vec{0}$.

Exemples d'e.v.

- K^n , que són les n-tuples $(x_1, \ldots, x_n)$ amb $x_i \in K$, és un K-e.v. amb la suma $(x_1, \ldots, x_n) + (y_1, \ldots, y_n) = (x_1 + y_1, \ldots, x_n + y_n)$ i, donat $a \in K$, el producte per escalar $a(x_1, \ldots, x_n) = (ax_1, \ldots, ax_n)$.
- El conjunt de les solucions $(s_1, \ldots, s_n)$ d'un sistema homogeni de m equacions lineals amb n incògnites, amb coeficients a K és un K-e.v., definint la suma i el producte per escalars com en l'exemple anterior, ja que la suma de dues solucions i el producte d'una solució per un escalar de K també són solucions.

1.2 Subespais vectorials

Definició. Sigui E un K-e.v. Un conjunt no buit $F \subset E$ s'anomena subespai vectorial de E (en endavant "s.e.v.") si $\forall u, v \in F \Rightarrow u + v \in F$, i $\forall a \in K, \forall u \in F \Rightarrow au \in F$. Aquestes dues condicions es solen sintetitzar en una de sola escrivint $au + v \in F$.

Definició. Diem que un vector u és combinació lineal (en endavant "c.l.") dels vectors $u_1, \ldots, u_n$ si existeixen escalars $a_1, \ldots, a_n$ tals que $u = a_1u_1 + \cdots + a_nu_n$. Si E és un K-e.v. i $S \subset E$ notem com $\langle S \rangle$ el conjunt de totes les c.l. d'elements de S.

Proposició. $\langle S \rangle$ és el s.e.v. més petit que conté S.

DEMOSTRACIÓ: És clar que $\langle S \rangle$ és s.e.v. ja que la suma de dues c.l. és una c.l., a l'igual que ho és el producte d'un escalar per una c.l. A més, si F és un s.e.v. que conté S, pel fet de ser s.e.v. ha de contenir qualsevol c.l. d'elements de S, això és, conté $\langle S \rangle$.

Definició. Si $\langle S \rangle = F$ diem que S és un sistema de generadors de F, o que S genera F.

Exemple. El conjunt $F = \{(x+y, 2y, x-y) \in \mathbb{R}^3 \mid x, y \in \mathbb{R}\}$ és un s.e.v. de $\mathbb{R}^3$, i tot element de F es pot escriure com x(1,0,1) + y(1,2,-1), per tant $F = \langle (1,0,1), (1,2,-1) \rangle$.

Definició. En alguns textos el concepte de varietat lineal és sinònim a "subespai vectorial", però el més habitual és trobar aquest concepte en el context dels espais afins: un espai afí sobre un cos K és una terna (A, E, φ) on E és un K-e.v. i φ és una aplicació $\varphi: A \times A \longrightarrow E$ tal que $\varphi(p,q) + \varphi(q,r) = \varphi(p,r)$ i per a cada $p \in A$ l'aplicació $\varphi_p: A \longrightarrow E$ definida per $\varphi_p(q) = \varphi(p,q)$ és bijectiva. Llavors, si F és un s.e.v. de E i $a \in A$, anomenem varietat lineal que passa per a i té direcció F al subconjunt $\{b \in A \mid \varphi(a,b) \in F\}$, i es nota a + F.

1.3 Bases d'un espai vectorial

Definició. Un conjunt de vectors S es diu linealment independent (en endavant "l.i.") si tota c.l. nul·la de vectors de S té tots els coeficients nuls, aixó és, $a_1v_1 + \cdots + a_mv_m = 0$ amb $v_i \in S \Rightarrow a_1 = \cdots = a_m = 0$. En cas contrari diem que és linealment dependent (en endavant "l.d.").

Proposició. $v_1, \ldots, v_m$ són l.d. $\Leftrightarrow$ un dels v_i és c.l. dels altres.

DEMOSTRACIÓ: Si $v_1, \ldots, v_m$ són l.d. existeix una c.l. nul·la $a_1v_1 + \cdots + a_mv_m = 0$ amb algun $a_i \neq 0$, que podem suposar que és el a_1 reordenant si cal els vectors. Llavors existeix a_1^{-1} i podem escriure $v_1 = -a_1^{-1}a_2v_2 - \cdots - a_1^{-1}a_mv_m$.

Recíprocament, si un v_i és c.l. dels altres (que, reordenant, podem suposar que és el v_1) tenim que $v_1 = a_2v_2 + \cdots + a_mv_m$ i per tant $v_1 - a_2v_2 - \cdots - a_mv_m = \vec{0}$ és una c.l. nul·la amb el primer coeficient no nul, de manera que $v_1, \ldots, v_m$ són l.d.

Definició. Una base B d'un K-e.v. E és un conjunt de vectors l.i. tal que $\langle B \rangle = E$.

Proposició. $B \subset E$ és una base $\Leftrightarrow$ tot vector de E s'expressa de forma única com una c.l. d'elements de B.

DEMOSTRACIÓ: Com $\langle B \rangle = E$ tot vector $u \in E$ serà c.l. d'elements de E. Si tenim dues c.l., $u = a_1u_1 + \cdots + a_nu_n = b_1u_1 + \cdots + b_nu_n$ amb $u_i \in B$ (podem suposar que apareixen els mateixos u_i al les dues c.l., completant amb coeficients iguals a 0 on calgui) llavors podem escriure $(a_1 - b_1)u_1 + \cdots + (a_n - b_n)u_n = 0$ i com els u_i són l.i. tindrem $a_i - b_i = 0$ per tots els i, això és, $a_i = b_i$, i les dues c.l. són iguals.

Recíprocament, si tot vector de E és c.l. d'elements de B tenim que $\langle B \rangle = E$. A més, tota c.l. nul·la d'elements de B, $a_1u_1 + \cdots + a_nu_n = \vec{0}$, tindrà tots els $a_i = 0$, ja que el $\vec{0}$ també es pot escriure com $0u_1 + \cdots + 0u_n = \vec{0}$ i per hipòtesi les dues c.l. són iguals.

Teorema (de Steinitz). Si $u_1, \ldots, u_n$ és una base de E i $v_1, \ldots, v_m$ són vectors l.i., aleshores es poden substituir m vectors de la base $u_1, \ldots, u_n$ per $v_1, \ldots, v_m$ obtenint una nova base. En particular, $m \leq n$.

DEMOSTRACIÓ: Es tracta d'anar introduint els v_i un a un en substitució dels u_i . Com els $\{u_i\}$ formen una base podem escriure $v_1 = \sum_i a_i u_i$ i com v_1 és no nul (doncs els $\{v_i\}$ són l.i.) hi ha algun coeficient $a_i \neq 0$, que, reordenant, podem suposar que és a_1 . Llavors existeix a_1^{-1} i podem expressar u_1 com $u_1 = a_1^{-1} v_1 - \sum_{i=2}^n a_1^{-1} a_i u_i$, de forma que $\langle u_1, u_2, \ldots, u_n \rangle = \langle v_1, u_2, \ldots, u_n \rangle$, i aquest sistema de generadors és l.i. En efecte,

$$b_1 v_1 + b_2 u_2 + \dots + b_n u_n = \vec{0} \Rightarrow b_1 \left(\sum_{i=1}^n a_i u_i \right) + b_2 u_2 + \dots + b_n u_n = \vec{0} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow b_1 a_1 u_1 + \left(\sum_{i=2}^n (b_1 a_i + b_i) u_i \right) = \vec{0} \Rightarrow b_1 a_1 = 0, \ b_1 a_i + b_i = 0 \ \forall i = 2, \dots, n$$

i com $a_1 \neq 0$ tenim $b_1 = 0$ i per tant $b_i = 0$ per i > 1. Així $v_1, u_2, \dots, u_n$ és una base de E.

Suposem que ja hem substituït k vectors de la base per $v_1, \ldots, v_k$. Reordenant si cal podem suposar que han estat els k primers i tenim doncs que $v_1, \ldots, v_k, u_{k+1}, \ldots, u_n$ és una base de E. Procedint igual que abans podem escriure $v_{k+1} = \sum_{i=1}^k a_i v_i + \sum_{i=k+1}^n a_i u_i$, i podrem substituir per v_{k+1} qualsevol vector d'aquesta expressió que tingui un coeficient no nul. Així cal veure que algun dels a_i per i > k és no nul, i efectivament, si fos $a_{k+1} = \cdots = a_n = 0$ tindríem que v_{k+1} és c.l. dels v_i anteriors, en contra de la hipòtesi.

Corol·lari. Si un e.v. E té una base finita, totes les bases de E tenen el mateix número d'elements.

Aquests últims resultats fan que la següent definició tingui sentit:

Definició. Si E és un e.v. que té una base finita anomenem dimensió de E al nombre d'elements de les seves bases. En cas contrari diem que E té dimensió infinita.

Observació. Donarem per cert un important resultat de l'àlgebra lineal, que és que tot e.v. té una base. Aquest fet és d'immediata demostració en un e.v. generat per un nombre finit d'elements, però per a provar-ho en e.v. no finitament generats cal basar-se en el lema de Zorn (equivalent a l'axioma de l'elecció), que ens diu que tot conjunt no buit, parcialment ordenat i inductiu (això és, tot subconjunt totalment ordenat és fitat), té algun element maximal. Una altra conseqüència important del lema de Zorn és que totes les bases d'un e.v. no finitament generat tenen la mateixa cardinalitat, això és, es poden posar en correspondència bijectiva.

1.4 Suma i intersecció de subespais vectorials

Definició. Si F i G són s.e.v. de E anomenem suma de F i G, i ho notem F+G, al conjunt $\{u+v\mid u\in F,\ v\in G\}$.

Proposició. Si F i G són s.e.v. de E llavors $F \cap G$ i F + G també són s.e.v. A més, F + G és el s.e.v. més petit que conté a $F \cup G$.

DEMOSTRACIÓ: Si $u, v \in F \cap G \Rightarrow u, v \in F$, $u, v \in G$, i per ser F i G s.e.v. tindrem que $u+v \in F$, $u+v \in G$, i també $au \in F$, $au \in G$ per a tot $a \in K$. Per tant, u+v, $au \in F \cap G$. Ara, si $w, w' \in F + G$ podem escriure w = u + v, w' = u' + v' amb $u, u' \in F$, $v, v' \in G$, i llavors $w+w' = (u+u')+(v+v') \in F+G$, $aw = au+av \in F+G$ per a $a \in K$. Finalment, qualsevol s.e.v. que contingui a $F \cup G$, pel fet de ser s.e.v. haurà de contenir qualsevol c.l. de vectors de F i G, i en particular contindrà a F + G.

Teorema (fórmula de Grassman). Si F, G són s.e.v. d'un K-e.v. E de dimensió finita, llavors $F, G, F \cap G$ i F + G també són de dimensió finita, i verifiquen la següent relació: $\dim F + \dim G = \dim(F + G) + \dim(F \cap G)$.

DEMOSTRACIÓ: Del teorema de Steinitz es desprèn immediatament que tot s.e.v. d'un e.v. de dimensió finita n té com a màxim dimensió n, ja que no podem tenir més de n vectors l.i. També es dedueix que tot conjunt l.i. de vectors es pot completar fins a formar una base. Així doncs sigui $u_1, \ldots, u_m$ una base de $F \cap G$ i completem-la fins a tenir una base de $F, u_1, \ldots, u_m, u_{m+1}, \ldots, u_r$, i una base de $G, u_1, \ldots, u_m, v_{m+1}, \ldots, v_s$. Si aconseguim veure

que $u_1, \ldots, u_m, u_{m+1}, \ldots, u_r, v_{m+1}, \ldots, v_s$ és una base de F + G ja tindrem la relació que cerquem. Com hem obtingut aquests elements unint les bases de F i G és clar que generen F + G, per tant només cal veure que són l.i. Sigui doncs

$$\sum_{i=1}^{r} a_i u_i + \sum_{i=m+1}^{s} b_i v_i = \vec{0} \implies \sum_{i=1}^{r} a_i u_i = -\sum_{i=m+1}^{s} b_i v_i \in F \cap G$$

doncs segons aquesta igualtat, aquest vector s'expresa com una c.l. tant de vectors de F com de vectors de G. Per tant el podrem escriure com una c.l. de la base de $F \cap G$: $-\sum_{i=m+1}^{s} b_i v_i = \sum_{i=1}^{m} c_i u_i$, això és, $\sum_{i=1}^{m} c_i u_i + \sum_{i=m+1}^{s} b_i v_i = \vec{0}$. Però això és una c.l. nul·la dels vectors de la base de G, i per tant tindrem $c_j = 0$, $b_i = 0$, de forma que, tornant a la c.l. inicial, tindrem $\sum_{i=1}^{r} a_i u_i = \vec{0}$, amb la qual cosa també els $a_i = 0$ (ja que és una c.l. nul·la de la base de F). Per tant la c.l. inicial té tots els coeficients nuls, de manera que els vectors són l.i.

1.5 Espai vectorial quocient

Definició. Sigui E un K-e.v. i F un s.e.v. de E. Definim la següent relació a E: diem que $u, v \in E$ estan relacionats $m \circ dul \ F$ si $u - v \in F$. El fet que F sigui un s.e.v. fa que la relació així definida sigui d'equivalència, i llavors podem formar el conjunt quocient que notarem per E/F.

La classe d'un vector $u \in E$ serà el conjunt $[u] = \{u + v \mid v \in F\}$, que també notarem com u + F. Observem que, si u, v estan relacionats mòdul F amb u', v' respectivament (això és, [u] = [u'], [v] = [v']) llavors també u + v està relacionat amb u' + v'. Això fa que puguem definir a E/F una suma i un producte per escalars que no depengui dels representants:

$$[u] + [v] = [u + v]$$
 , $a[u] = [au]$

per a tot $u, v \in E$, $a \in K$. Aquestes operacions doten E/F d'estructura de K-e.v.

Proposició. Si E és un K-e.v. de dimensió finita i F és un s.e.v. de E, llavors E/F també té dimensió finita i $\dim(E/F) = \dim E - \dim F$.

DEMOSTRACIÓ: Partim d'una base $u_1, \ldots, u_m$ de F i completem-la fins a obtenir una base de $E, u_1, \ldots, u_m, u_{m+1}, \ldots, u_n$. Com $u_i \in F$ per $1 \le i \le m$, tenim que $[u_i] = [\vec{0}]$. Llavors anem a provar que $[u_{m+1}], \ldots, [u_n]$ formen una base de E/F. En efecte, són un sistema de generadors, ja que si $[u] \in E/F$, el vector $u \in E$ s'escriu com $u = \sum_{i=1}^n a_i u_i$, i llavors prenent classes, $[u] = \sum_{i=1}^n a_i [u_i] = \sum_{i=m+1}^n a_i [u_i]$. També són l.i., ja que

$$\sum_{i=m+1}^{n} a_i[u_i] = [\vec{0}] \implies \left[\sum_{i=m+1}^{n} a_i u_i \right] = [\vec{0}] \implies \sum_{i=m+1}^{n} a_i u_i \in F \implies \sum_{i=m+1}^{n} a_i u_i = \sum_{i=1}^{m} b_i u_i,$$

i agrupant els dos sumatoris en un membre, tenim una c.l. nul·la dels vectors de la base de E, per tant tots els coeficients són nuls, en particular els a_i , cosa que ens diu que els $[u_i]$, $i = m + 1, \ldots, n$, són l.i.

2 Aplicacions lineals

2.1 Definició

Definició. Siguin E, F dos K-e.v. Una aplicació $f : E \longrightarrow F$ es diu aplicació lineal (en endavant "a.l.") si respecta les estructures vectorials, és a dir, f(u+v) = f(u) + f(v) i f(au) = af(u) per a tot $u, v \in E$, $a \in K$. Aquestes dues condicions es solen sintetitzar en una de sola escrivint f(au+v) = af(u) + f(v).

De la definició es dedueixen unes propietats elementals:

- $f(\sum_{i=1}^{n} a_i u_i) = \sum_{i=1}^{n} a_i f(u_i)$ per a $u_i \in E$, $a_i \in K$.
- $f(\vec{0}) = \vec{0}$, doncs $f(\vec{0}) = f(0u) = 0$.
- f(-u) = -f(u), ja que $f(u) + f(-u) = f(u + (-u)) = f(\vec{0}) = \vec{0}$.
- Si $f: E \longrightarrow F$ i $g: F \longrightarrow G$ són lineals, també ho és $g \circ f: E \longrightarrow G$, ja que $(g \circ f)(au + v) = g(f(au + v)) = g(af(u) + f(v)) = ag(f(u)) + g(f(v)) = a(g \circ f)(u) + (g \circ f)(v)$.

Uns exemples de a.l.:

- Si F és un s.e.v. de E l'aplicació $f: E \longrightarrow E/F$ definida per f(u) = [u] és lineal, doncs ja sabem que [au + v] = a[u] + [v].
- Si $a_i^j \in \mathbb{R}$ amb $1 \le i \le n, \ 1 \le j \le m$, llavors l'aplicació $f : \mathbb{R}^n \longrightarrow \mathbb{R}^m$ definida per $f(x_1, \dots, x_n) = (\sum_{i=1}^n a_i^1 x_i, \dots, \sum_{i=1}^n a_i^m x_i)$ és lineal.

Proposició. Sigui $f: E \longrightarrow F$ una a.l., G un s.e.v. de E i H un s.e.v. de F. Llavors f(G) és un s.e.v. de F i $f^{-1}(H)$ és un s.e.v. de E.

DEMOSTRACIÓ: $f(G) = \{v \in F \mid v = f(u) \text{ per algun } u \in G\}$. Si $v_1, v_2 \in f(G)$ existeixen $u_1, u_2 \in G$ tals que $v_1 = f(u_1), v_2 = f(u_2)$ i aleshores, en ser f a.l. i G s.e.v., tenim que, si $a \in K$, $av_1 + v_2 = af(u_1) + f(u_2) = f(au_1 + u_2) \in f(G)$, doncs $au_1 + u_2 \in G$.

Ara, $f^{-1}(H) = \{u \in E \mid f(u) \in H\}$. Siguin $u_1, u_2 \in f^{-1}(H)$, això és, $f(u_1), f(u_2) \in H$. Llavors, $f(au_1 + u_2) = af(u_1) + f(u_2) \in H$ per ser H s.e.v., per tant $au_1 + u_2 \in f^{-1}(H)$. $\square$

2.2 Nucli i imatge d'una aplicació lineal

Definició. Sigui $f: E \longrightarrow F$ una a.l. El *nucli de f* és el conjunt $\ker f = \{u \in E \mid f(u) = \vec{0}\}$. La *imatge de f* és el conjunt $\operatorname{Im} f = \{v \in F \mid v = f(u) \text{ per algun } u \in E\}$.

Proposició. El conjunt ker f és un s.e.v. de E, i Im f és un s.e.v. de F.

DEMOSTRACIÓ: És conseqüència immediata de l'última proposició, doncs $\ker f = f^{-1}(\{\vec{0}\})$ i $\operatorname{Im} f = f(E)$, éssent $\{\vec{0}\}$ i E els s.e.v. trivials de E.

Proposició. Si $f: E \longrightarrow F$ és una a.l. i E és de dimensió finita, llavors ker f i $\operatorname{Im} f$ també són de dimensió finita i $\dim E = \dim \ker f + \dim \operatorname{Im} f$.

DEMOSTRACIÓ: Com ker f és un s.e.v. de E, té dimensió finita. Sigui $u_1, \ldots, u_m$ una base de ker f i completem-la fins a una base de E: $u_1, \ldots, u_m, u_{m+1}, \ldots, u_n$. Ara, $f(u_i) = \vec{0}$ per $i \leq m$, i anem a comprovar que $f(u_{m+1}), \ldots, f(u_n)$ formen una base de Im f. En efecte, si $v \in \text{Im } f \exists u \in E$ tal que f(u) = v, però u és c.l. de la base de E: $u = \sum_{i=1}^n a_i u_i$, de manera que $v = f(u) = \sum_{i=1}^n a_i f(u_i) = \sum_{i=m+1}^n a_i f(u_i)$, per tant són generadors de Im f. També són l.i., ja que

$$\vec{0} = \sum_{i=m+1}^{n} a_i f(u_i) = f\left(\sum_{i=m+1}^{n} a_i u_i\right) \implies \sum_{i=m+1}^{n} a_i u_i \in \ker f \implies \sum_{i=m+1}^{n} a_i u_i = \sum_{i=1}^{m} b_i u_i,$$

i agrupant els dos sumatoris en un membre, tenim una c.l. nul·la dels vectors de la base de E, per tant tots els coeficients són nuls, en particular els a_i , cosa que ens diu que els $f(u_i)$, $i = m + 1, \ldots, n$, són l.i.

Proposició. Una a.l. f és injectiva $\Leftrightarrow \ker f = \{\vec{0}\}$. Una a.l. f és exhaustiva $\Leftrightarrow \operatorname{Im} f = F$.

DEMOSTRACIÓ: La segona afirmació no és altra cosa que la definició d'exhaustivitat. Per veure la primera, suposem que f és injectiva i $f(u) = \vec{0}$. Com també $f(\vec{0}) = \vec{0}$ ha de ser $u = \vec{0}$. Recíprocament, sigui ker $f = \{\vec{0}\}$ i f(u) = f(v). Llavors $f(u - v) = \vec{0}$, de manera que $u - v \in \ker f \Rightarrow u - v = \vec{0} \Rightarrow u = v$.

2.3 Teoremes d'isomorfia

Definició. Diem que dos e.v. E, F són isomorfs, i ho escrivim com $E \cong F$, si existeix una a.l. bijectiva $f: E \longrightarrow F$, que anomenem isomorfisme.

Proposició. Dos e.v. de dimensió finita E, F són isomorfs $\Leftrightarrow \dim E = \dim F$.

DEMOSTRACIÓ: Si existeix $f: E \longrightarrow F$ isomorfisme, com a conseqüència dels dos últims resultats $\ker f = \{\vec{0}\}$ i $\operatorname{Im} f = F$, de manera que $\dim E = \dim \ker f + \dim \operatorname{Im} f = 0 + \dim F$. Recíprocament, si ambdós e.v. tenen igual dimensió, sigui $u_1, \ldots, u_n$ una base de E i $v_1, \ldots, v_n$ una base de E, i definim l'a.l. f com $f(u_i) = v_i \ \forall i = 1, \ldots, n$, de manera que $f(\sum_{i=1}^n a_i u_i) = \sum_{i=1}^n a_i v_i$. Així definida, f és clarament exhaustiva, i per provar la injectivitat només cal notar que si $f(u) = \vec{0}$ amb $u = \sum_{i=1}^n a_i u_i$, llavors $\sum_{i=1}^n a_i v_i = \vec{0}$, cosa que implica que tots els a_i són nuls al ser l.i. els v_i , i per tant $u = \vec{0}$.

Teorema (d'isomorfia). Si $f: E \longrightarrow F$ és una a.l. llavors $E/\ker f \cong \operatorname{Im} f$.

DEMOSTRACIÓ: Definim l'aplicació $\phi: E/\ker f \longrightarrow \operatorname{Im} f$ per $\phi([u]) = f(u)$. Aquesta aplicació està ben definida, és a dir, si u i u' són dos representants diferents de la mateixa classe a $E/\ker f$, aleshores $u-u' \in \ker f \Rightarrow f(u-u') = \vec{0} \Rightarrow f(u) = f(u')$, això és, $\phi([u]) = \phi([u'])$. A més, ϕ és a.l., doncs $\phi(a[u] + [v]) = \phi([au + v]) = f(au + v) = af(u) + f(v) = a\phi([u]) + \phi([v])$. Està clar que ϕ és exhaustiva, doncs tot $v \in \operatorname{Im} f$ és $v = f(u) = \phi([u])$, i també és injectiva, ja que $[u] \in \ker \phi \Rightarrow \vec{0} = \phi([u]) = f(u) \Rightarrow u \in \ker f \Rightarrow [u] = [\vec{0}]$. $\square$

Corol·lari 1. Si F, G són s.e.v. de E llavors $(F+G)/F \cong G/(F \cap G)$.

Demostració: L'aplicació $f: G \longrightarrow (F+G)/F$, definida per f(u) = [u], és lineal, doncs f(au+v) = [au+v] = a[u] + [v] = af(u) + f(v). El seu nucli són els $u \in G$ tals que $\vec{0} = f(u) = [u]$, això és, $u \in F$, per tant ker $f = F \cap G$. D'altra banda, f és exhaustiva, ja que donat [w] el podem escriure com w = u + v amb $u \in F, v \in G$ i llavors [w] = [u] + [v] = [v] = f(v). El teorema d'isomorfia aplicat a f ens dóna el què cercàvem. $\Box$

Corol·lari 2. Si $F \subset G$ són s.e.v. de E llavors $(E/F)/(G/F) \cong E/G$.

DEMOSTRACIÓ: Primer cal observar que com G és un s.e.v. de E, tenim $G/F \subset E/F$ i podem construir aquest e.v. quocient. Definim llavors $f: E/F \longrightarrow E/G$ per $f([u]) = \bar{u}$, on [u] representa la classe d'equivalència de u dins E/F, i $\bar{u}$ és la classe de u a E/G. L'aplicació està ben definida, doncs $[u] = [u'] \Rightarrow u - u' \in F \Rightarrow u - u' \in G \Rightarrow \bar{u} = \bar{u}'$, és a dir, f([u]) = f([u']). A més, f és clarament lineal i exhaustiva (una antiimatge de $\bar{u}$ és [u]), i el seu nucli són els [u] tals que $\bar{0} = f([u]) = \bar{u}$, això és, $u \in G$. Per tant ker f = G/F, i aplicant el teorema d'isomorfia a f obtenim l'isomorfisme de l'enunciat.

Observació. Cal notar que, si els e.v. que considerem són de dimensió finita, aquests tres últims resultats sobre isomorfia es demostren immediatament a partir de les fórmules de dimensions vistes al llarg del tema, i del fet que dos e.v. de dimensió finita són isomorfs si i només si llurs dimensions coincideixen.

Així doncs, $\dim(E/\ker f) = \dim E - \dim \ker f = \dim \operatorname{Im} f$ i per tant $E/\ker f \cong \operatorname{Im} f$. També, $\dim((F+G)/F) = \dim(F+G) - \dim F$, i $\dim(G/(F\cap G)) = \dim G - \dim(F\cap G)$, i igualant les expressions retrobem la fórmula de Grassman. Finalment, $\dim((E/F)/(G/F)) = \dim(E/F) - \dim(G/F) = \dim E - \dim F - (\dim G - \dim F) = \dim E - \dim G = \dim(E/G)$.